

**МІНІСТЕРСТВО
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
УКРАЇНИ**

вул. Богомольця, 10, м. Київ, 01601
тел.: (044) 256-03-33, факс: (044) 253-64-04
сайт: www.mvs.gov.ua
код згідно з ЄДРПОУ 00032684

Кабінет Міністрів України

від _____ 20__ р. № _____

**Про опрацювання проекту Закону України «Про
реалізацію публічних електронних послуг з
реєстрації та декларування місця проживання в
Україні» (реєстр. № 5463 від 05.05.2021)**

Міністерство внутрішніх справ України на виконання доручення Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала від 17.05.2021 № 20706/1/1-21 до звернення Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин від 13.05.2021 № 04-25/3-2021/157619 опрацювало проект Закону України «Про реалізацію публічних електронних послуг з реєстрації та декларування місця проживання в Україні» (реєстр. № 5463 від 05.05.2021) та надсилає зауваження та пропозиції до нього.

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин про опрацювання проекту Закону України поінформований.

Додаток: на 31 арк.

Заступник Міністра

Сергій ГОНЧАРОВ

Даниленкова 254 91 26

Підписувач Гончаров Сергій Михайлович

Сертифікат 5FBB77F7B650371D040000005F0B0000E1910000

МВС України
№26184/4/12-2021 від 11.06.2021

491717

ЗАУВАЖЕННЯ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
до проєкту Закону України «Про реалізацію публічних електронних послуг
з реєстрації та декларування місця проживання в Україні»
(реєстр. № 5463 від 05.05.2021 року),
внесеного народними депутатами України Крячком М. В., Лубінцем Д.В. та
іншими народними депутатами України

1. Метою проєкту Закону України «Про реалізацію публічних електронних послуг з реєстрації та декларування місця проживання в Україні» (далі – проєкт Закону) є запровадження декларування та реєстрації місця проживання у електронній формі (визначення понять та різниці між ними, порядку здійснення), захист прав власників житла, закріплення електронного реєстру як єдиного джерела інформації про місце проживання особи, а також підвищення доступності та зручності адміністративних послуг.

2. Мінрегіон, МЗС, МОЗ, ДМС та Мінцифри підтримали проєкт Закону та поінформували про відсутність пропозицій та зауважень до проєкту Закону.

На думку Мінреінтеграції, Мінекономіки, Мінсоцполітики, Мінфіну, Мін'юсту та Міноборони проєкт Закону потребує доопрацювання з урахуванням наступного.

2.1. Позиція Мінреінтеграції:

«Метою проєкту Закону визначено, зокрема, запровадження декларування та реєстрації місця проживання у електронній формі з метою спрощення процедури, збільшення доступності громадянам.

Разом з тим, декларування місця проживання не відбуватиметься лише за повідомленням заявника, а потребуватиме підтвердження права на користування житловим приміщенням та згоду власника приміщення. За своїм змістом (внесення інформації до реєстру про місце проживання) нова адміністративна процедура з декларування місця проживання фактично є дублюванням процедури реєстрації місця проживання.

Вочевидь, переважна більшість громадян, які не мають у власності житлового приміщення, в якому проживають (орендовані приміщення, місця компактного проживання внутрішньо переміщених осіб тощо), не матимуть і надалі змоги зареєструвати або задекларувати своє місце проживання за адресою фактичного проживання. Це може призвести до зменшення об'єму прав громадян, реалізація яких буде пов'язана із задекларованим місцем проживання.

Водночас висловлені пропозиції у розділі VII «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону щодо надання послуг (медичних, призначення та виплати пенсії) особі за місцем звернення, без прив'язки до реєстрації або декларації місця проживання, є прогресивними та сприятимуть розширенню кола можливостей для внутрішньо переміщених осіб та жителів тимчасово

ваних територій України.»

Підписувач Гончаров Сергій Михайлович
Сертифікат 5FBB77F7B650371D040000005F0B0000E1910000

МВС України
№26184/4/12-2021 від 11.06.2021

2.2. Позиція **Мінекономіки** ґрунтується на таких висновках:

«1. Проектом Закону України пропонується врегулювати відносини у сфері публічних електронних послуг, водночас положення проекту Закону не передбачають спеціальних положень, пов'язаних із наданням саме «публічних послуг».

Закон України «Про адміністративні послуги» визначає правові засади реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у сфері надання адміністративних послуг.

Відповідно до статті 1 зазначеного Закону адміністративна послуга - результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону.

Реєстрація та декларація місця проживання має ознаки адміністративної послуги.

Враховуючи викладене, та оскільки на сьогодні законодавством не визначено поняття «публічні послуги», положення проекту Закону потребують доопрацювання в частині врегулювання поняття «публічних електронних послуг».

2. Пунктом 3 частини першої статті 3 проекту Закону пропонується визначити, що метою декларування (реєстрації) місця проживання (перебування) особи, зокрема є використання знеособлених даних реєстрів територіальних громад для обґрунтованого прийняття програм економічного і соціального розвитку адміністративно-територіальних одиниць, розподілу коштів державного бюджету, а також для статистичних, наукових потреб тощо.

Відповідно до абзацу третього статті 1 Закону України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» програми економічного і соціального розвитку- державні цільові програми економічного, соціального розвитку, програми економічного, соціального розвитку Автономної Республіки Крим, областей, районів, міст.

Згідно з абзацом другим статті 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» територіальна громада - жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, селищ, міст, що мають єдиний адміністративний центр.

Враховуючи викладене, положення пункту 3 частини першої статті 3 проекту Закону потребують доопрацювання в частині застосування терміну «програма економічного, соціального розвитку Автономної Республіки Крим, областей, районів, міст».

3. Відповідно до статті 18 Закону України «Про адміністративні послуги» обов'язковою умовою договору про створення об'єкта права інтелектуальної власності на замовлення суб'єкта надання адміністративної послуги є повне набуття цим суб'єктом майнових прав інтелектуальної власності на створений на його замовлення об'єкт.

Право власності на реєстри, інші інформаційні бази, що використовуються для надання адміністративних послуг, належить державі або органам місцевого самоврядування.

Держателем реєстрів, інших інформаційних баз, що використовуються для надання адміністративних послуг, можуть бути виключно органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

В зв'язку з тим, що проєкт Закону передбачає розробку або придбання програмних засобів для ведення реєстрів територіальних громад, пропонуємо доповнити проєкт Закону положеннями щодо обов'язкового вирішення питань належності майнових прав інтелектуальної власності на програмне забезпечення відповідним територіальним громадам, що буде важливим як з точки зору захисту інформації, внесеної до таких реєстрів, так і з точки зору можливої їх подальшої модернізації (за потреби).

4. Абзацом другим частини першої статті 25 проєкту Закону пропонується встановити, що результатом підтвердження відповідності інформаційно-телекомунікаційних систем органів реєстрації є отримання документа державного зразка, що підтверджує відповідність програмного забезпечення законодавству у сфері захисту інформації.

Разом з цим, частиною шостою цієї ж статті проєкту Закону пропонується встановити, що вимоги до збирання, зберігання, обробки, передачі, використання і захисту інформації у реєстрі територіальної громади здійснюється з дотриманням вимог законів України «Про захист персональних даних», «Про інформацію», «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» та інших нормативно-правових актів у сфері захисту інформації.

Статтею 8 Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» визначено, що:

державні інформаційні ресурси або інформація з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом, повинні оброблятися в системі із застосуванням комплексної системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю. Підтвердження відповідності комплексної системи захисту інформації здійснюється за результатами державної експертизи, яка проводиться з урахуванням галузевих вимог та норм інформаційної безпеки у порядку, встановленому законодавством;

підтвердження відповідності та проведення державної експертизи засобів технічного і криптографічного захисту інформації здійснюються в порядку, встановленому законодавством. Для створення комплексної системи захисту державних інформаційних ресурсів або інформації з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом, використовуються засоби криптографічного захисту інформації, які мають позитивний експертний висновок за результатами державної експертизи у сфері криптографічного захисту інформації, та засоби технічного захисту інформації, які мають позитивний експертний висновок за результатами державної експертизи у сфері технічного захисту інформації або сертифікат відповідності, виданий органом з

оцінки відповідності, який акредитовано національним органом України з акредитації, чи національним органом з акредитації іншої держави, якщо і національний орган України з акредитації, і національний орган з акредитації такої держави є членами міжнародної або регіональної організації з акредитації та/або уклали з такою організацією угоду про взаємне визнання щодо оцінки відповідності.

Ураховуючи зазначене, та з метою виконання вимог Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» пропонуємо абзац другий частини першої статті 25 проекту Закону виключити.

5. Пунктом 1 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» передбачено, що цей Закон набирає чинності з 23 серпня 2021 року, крім частини четвертої статті 29 та частини восьмої статті 31, які набирають чинності з 01 січня 2022 року. Разом з цим частина восьма статті 31 у проекті Закону відсутня. Таким чином, положення проекту Закону щодо порядку набрання ним чинності потребують доопрацювання.

6. Розробником зазначено, що реалізація положень проекту Закону не потребує додаткових видатків з Державного бюджету України. Разом з цим за змістом проекту Закону передбачається розроблення програмного забезпечення для функціонування реєстрів територіальних громад. Зазначене може потребувати витрат органів місцевого самоврядування, однак розрахунків таких можливих витрат розробником не здійснено.»

2.3. Позиція Мінсоцполітики:

«Метою законопроекту є запровадження декларування та реєстрації місця проживання, визначення на законодавчому рівні механізму захисту прав власників житла, підвищення доступності та зручності отримання адміністративних послуг.

В цілому підтримуючи ініціативу щодо спрощення деяких адміністративних процедур реєстрації місця проживання, Мінсоцполітики пропонує у тексті законопроекту слова «неповнолітні особи» в усіх відмінках і числах замінити словом «діти» у відповідних відмінках і числах; в абзаці другому підпункту 10 пункту 8 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» слово «інші» вилучити.

Також варто звернути увагу на нижчевикладене.

Необхідність отримання дозволу органу опіки та піклування на вчинення правочинів щодо нерухомого майна, право власності на яке або право користування яким мають діти, передбачено чинним законодавством.

Статтею 177 Сімейного кодексу України (далі - Сімейний кодекс) визначено, що батьки малолітньої дитини (до 14 років) не мають права без дозволу органу опіки та піклування вчиняти правочини щодо її майнових прав, зокрема, укладати договори, які підлягають нотаріальному посвідченню та / або державній реєстрації, в тому числі договори щодо поділу або обміну житлового будинку, квартири. Що стосується майна неповнолітніх дітей (від 14 до 18 років), то укладення договорів щодо їхнього майна визначено Цивільним

кодексом України (далі - Цивільний кодекс), згідно з яким неповнолітні діти самостійно вчиняють правочини щодо належного їм майна, а батьки лише надають згоду. Таким чином, відповідно до частини третьої статті 177 Сімейного кодексу батьки мають право надати згоду на вчинення неповнолітніми дітьми правочинів щодо їхнього майна, що узгоджується з нормами статті 71 Цивільного кодексу стосовно вчинення правочинів з дозволу органів опіки та піклування.

Запропоноване підпунктом «а» підпункту 1 пункту 8 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту внесення до абзацу другого частини другої етапі 177 Сімейного кодексу змін щодо заміни слів «в тому числі договори щодо поділу або обміну житлового будинку, квартири» словами «щодо майна, власником (співвласником) якого є дитина» суперечить чинному законодавству, оскільки дозвіл органу опіки та піклування потрібен не лише, якщо дитина є власником/співвласником нерухомого майна, а й у тому випадку, якщо має місце виключно реєстрація дитини в житловому приміщенні. Одним із правочинів, які не можуть вчиняти батьки або особи, які їх замінюють, без дозволу органів опіки та піклування є відмова від майнових прав дитини, до яких відноситься, зокрема, і право користування житловим приміщенням, оскільки відповідно до статті 18 Закону України «Про охорону дитинства» діти - члени сім'ї наймача або власника житлового приміщення мають право користуватися займаним приміщенням нарівні з власником або наймачем.

Крім того, у підпункті «б» підпункту 1 пункту 8 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту пропонується статтю 246 Сімейного кодексу доповнити нормою щодо надання повноважень органу опіки та піклування надсилати органу, що здійснює державну реєстрацію прав на нерухоме майно, повідомлення про нерухоме майно, право власності чи право користування яким має дитина, над якою встановлено опіку чи піклування, або якщо прийнято рішення про визнання дитини такою, що перебуває у складних життєвих обставинах. Однак безпосередньо у назві статті 246 Сімейного кодексу визначено норму щодо контролю органу опіки та піклування за дотриманням прав дитини, над якою встановлено опіку або піклування, а не дитини, яка перебуває у складних життєвих обставинах.

Разом з тим частиною четвертою статті 249 Сімейного кодексу визначено, що цивільні права та обов'язки опікуна, піклувальника встановлюються Цивільним кодексом.

З огляду на зазначене діючі норми законодавства щодо надання органами опіки та піклування дозволу на вчинення правочинів стосовно нерухомого майна, право власності на яке або право користування яким мають діти, є прийнятними і не потребують перегляду та внесення змін до статей 177 і 246 Сімейного кодексу.

Також звертаємо увагу, що немає потреби вносити до законів України «Про охорону дитинства», «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей», «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського

підкування» зміни, запропоновані у підпунктах 10, 14 і 15 пункту 8 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту, оскільки право дітей на житло визначено законом.

Підпункт 1 частини першої статті 31 законопроекту пропонується викласти в такій редакції:

«1) реєстрацію, декларування або скасування задекларованого місця проживання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, осіб, стосовно яких встановлено опіку чи піклування;».

Крім того, оскільки одним із завдань законопроекту є запровадження декларування та реєстрації місця проживання в електронній формі, то його норми потребують узгодження зі статтею 29 Цивільного кодексу, якою регламентовано місце проживання фізичної особи, внесення змін до якої законопроектом не передбачено.

Частиною восьмою статті 9 законопроекту визначено, що декларування місця проживання новонародженої дитини може здійснюватися, зокрема, на підставі направлених органами соціального захисту населення даних, що зазначив законний представник, з яким постійно проживає дитина, у заяві про призначення допомоги при народженні дитини.

У зв'язку з тим, що на сьогодні триває процес розмежування функцій державних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування з питань соціального захисту населення пропонується у частині восьмій статті 9 законопроекту слова «органами соціального захисту населення» замінити словами «відповідним органом, який призначає (надає) соціальну підтримку».

Варто також зазначити, що норми законопроекту необхідно викладати із дотриманням принципу системності законодавства в частині недопущення суперечностей між нормативно-правовими актами, що мають однакову юридичну силу.

Так, пропозиція законопроекту щодо внесення до статті 80 Закону України «Про пенсійне забезпечення» змін стосовно подання заяви про призначення пенсії за місцем звернення заявника і незалежно від місця його роботи чи місця проживання не узгоджується із абзацом другим пункту 16 розділу XV «Прикінцеві положення» Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування», яким передбачено, що положення Закону України «Про пенсійне забезпечення» застосовуються виключно в частині визначення права на пенсію за вислугу років для осіб, які на день набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» мають вислугу років та стаж, необхідні для призначення такої пенсії.

Відповідно, пропонується підпункт 3 пункту 8 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту вилучити.

Крім того, потребує доопрацювання частина четверта статті 29 законопроекту в частині надання органам, зокрема тим, які надають соціальні послуги, не лише інформації про відповідність, невідповідність або відсутність

інформації про реєстрацію, але й можливості отримати інформацію про адресу фактичного місця проживання (перебування) одержувача державних виплат.

У Рішенні Конституційного Суду України від 20.12.2017 № 2-р/2017 зазначено, що принцип юридичної визначеності вимагає чіткості, зрозумілості та однозначності правових норм, зокрема, їх передбачуваності (прогнозованості) та стабільності.

Водночас у законопроекті пропонується внесення змін до Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні», якими не передбачено визначення поняття „декларування місця проживання/перебування», згідно з якими вилучається норма щодо визначення механізму реєстрації/декларування місця проживання/перебування. Проте вилучення норм цього Закону, що регулюють процедуру реєстрації місця проживання, визначають перелік документів, правила реєстрації тощо, призведе до невизначеності щодо реєстрації місця проживання/перебування, у тому числі у декларативний спосіб.

Разом з тим визначення понять «місце проживання», «місце перебування» у частині використання термінів «спеціалізована соціальна установа, заклад соціального обслуговування та соціального захисту, стаціонарна соціально-медична установа та інші заклади соціальної підтримки (догляду), у яких особа отримує соціальні послуги» потребує приведення у відповідність до законів України «Про соціальні послуги», «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей».

З цією метою пропонується слова «спеціалізована соціальна установа, заклад соціального обслуговування та соціального захисту, стаціонарна соціально-медична установа та інші заклади соціальної підтримки (догляду), у яких особа отримує соціальні послуги» замінити словами «заклад для бездомних осіб, інший надавач соціальних послуг з проживання».

Отримувачам соціальних послуг, зокрема бездомним особам, надаються соціальні послуги, у тому числі представництва інтересів (сприяння в реєстрації місця проживання / перебування), у відповідних закладах соціального захисту населення - надавачах соціальних послуг, що створюються за рішенням місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування. Рішення про надання соціальних послуг приймається зазначеними органами на підставі акту оцінки потреб сім'ї/особи у соціальних послугах. Безпосередньо соціальні послуги надаються після укладення договору про надання соціальних послуг між отримувачем та надавачем соціальних послуг та індивідуального плану надання соціальних послуг.

Із урахуванням зазначеного вилучення із Закону статті 6¹ щодо особливостей реєстрації місця проживання/перебування бездомних осіб суперечить нормам чинного законодавства та не відповідає технологіям соціальної роботи в цілому.

Водночас ініціатива запровадження декларативного принципу реєстрації місця проживання/перебування для бездомних осіб в цілому підтримується та, відповідно, пропонується викласти статтю 6¹ Закону в такій редакції:

«Стаття 6^і. Особливості декларування місця проживання бездомних осіб

Бездомні особи декларують місце проживання за адресою закладу для бездомних осіб, створеного відповідно до Закону України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей», іншого надавача соціальних послуг з проживання.

Подання заяви про декларування місця проживання, зняття з реєстрації місця проживання таких осіб у порядку і строки, встановлені цим Законом, покладається на відповідний заклад для бездомних осіб, створений відповідно до Закону України «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей», іншого надавача соціальних послуг з проживання згідно із Законом України «Про соціальні послуги».

Також абзацами другим і третім підпункту «а» пункту 6 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту пропонується викласти в новій редакції пункт 2 частини другої статті 43 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», змінивши при цьому подання заявником для прийняття Фондом соціального страхування України рішення про виплати у разі втрати годувальника довідки житлово-експлуатаційної організації, а за її відсутності - довідки виконавчого органу ради чи інших документів про склад сім'ї померлого, у тому числі про тих, хто перебував на його утриманні, або копії відповідного рішення суду, на подання такою особою декларації про майно та доходи осіб, які входять до складу сім'ї.

Оскільки зазначена в декларації про майно та доходи осіб, які входять до складу сім'ї, інформація не враховується при визначенні права таких осіб на страхові виплати та їх розміри, пропонується абзац третій підпункту «а» пункту 6 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту викласти в такій редакції:

«витяг з реєстру територіальної громади;»

2.4. **Мінфін** не заперечує щодо подальшого розгляду проекту Закону України. Згідно висновку **Мінфіну**, реалізація положень проекту Закону може потребувати фінансового забезпечення у поточному бюджетному періоді (висновок додається).

2.5. Позиція **Мін'юсту** полягає у наступному.

«1. Як зазначається у преамбулі проекту Закону, «цей Закон регулює відносини у сфері публічних електронних послуг з реєстрації та декларування місця проживання фізичних осіб в Україні, реєстрації фізичних осіб та обіг даних в електронних реєстрах, базах даних, порядок їх подання, обробки, зберігання і передачі».

На сьогодні окремі з цих питань регулюються Законом України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання».

Проектом Закону пропонується розмежувати предмети правового регулювання цього Закону та проекту Закону шляхом вилучення із Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання» значної

кількості положень щодо реєстрації/зняття з реєстрації місця проживання, порядку ведення реєстрів територіальних громад, повноважень органів реєстрації та державних органів у сфері реєстрації місця проживання особи.

Таким чином, згідно з проектом Закону предметом правового регулювання Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання» мають бути лише відносини, пов'язані зі свободою пересування та вільним вибором місця проживання в Україні, та який зводиться в основному до визначення термінів «свобода пересування», «вільний вибір місця проживання чи перебування», регулювання питань законних підстав перебування на території України іноземців та осіб без громадянства, обмеження свободи пересування та вільного вибору місця проживання (Закон охоплюватиме декілька статей).

У зв'язку з цим вважаємо за необхідне зазначити, що відповідно до усталених правил законодавчої техніки прийняття нового спеціального закону пов'язується з виникненням чи зміною самостійного змістовно та структурно відокремленого масиву суспільних відносин, який не регулюється існуючими законодавчими актами, та/або виникненням потреби у прийнятті великої кількості нових законодавчих норм, які доцільніше об'єднати в одному законодавчому акті замість доповнення ними кількох існуючих законів.

Натомість, запропонований законопроект, на нашу думку, призведе до існування в системі законодавства України двох законів, які регулюватимуть однорідне коло суспільних відносин.

Вважаємо, що після внесення проектом Закону змін до Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання» останній не матиме самостійного предмету правового регулювання, відтак, на нашу думку, не є виправданим розмежування предметів правового регулювання Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання» та проекту Закону.

2. Розробниками проекту Закону пропонується така його назва «Про реалізацію публічних електронних послуг з реєстрації та декларування місця проживання в Україні», а також у тексті проекту Закону вживаються поняття «сфера публічних електронних послуг», «публічні, адміністративні послуги».

При цьому проект Закону не містить визначення терміну «публічні електронні послуги» для цілей цього Закону.

У зв'язку з цим зауважуємо, що на сьогодні законодавство України не містить визначення поняття публічної послуги, в тому числі електронної, зокрема, не містить чітких ознак такої послуги, які давали б можливість відрізнити таку послугу від інших послуг, визначити особливості її надання, встановити коло суб'єктів надання тощо.

Разом з тим в теорії державного управління публічні послуги розглядають, як правило, у їх широкому розумінні, та визначаються за ознаками суб'єктів їх надання, спрямованістю на суспільний інтерес, джерелами фінансування тощо.

Водночас, як впливає із системного зв'язку положень пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про адміністративні послуги»

(адміністративна послуга - результат здійснення владних повноважень суб'єктом надання адміністративних послуг за заявою фізичної або юридичної особи, спрямований на набуття, зміну чи припинення прав та/або обов'язків такої особи відповідно до закону), пункту 1 частини першої статті 3 проєкту Закону (метою декларування (реєстрації) місця проживання (перебування) особи пропонується визначити, зокрема, створення умов для реалізації окремих прав особи, зокрема виборчих прав, отримання окремих соціальних, публічних, адміністративних послуг, у випадках передбачених законодавством), реєстрація, декларування місця проживання особи за своєю правовою природою є адміністративними послугами.

Також, на нашу думку, не може бути підтримане вжите у проєкті Закону поняття «електронних публічних послуг», оскільки мова йде лише про спосіб надання послуг - електронний, а не формування окремої сфери послуг.

При цьому звертаємо увагу, що за змістом проєкту Закону останній визначає не лише електронну форму подання документів особою для реєстрація, декларування місця проживання особи.

У зв'язку з викладеним слід зазначити про необхідність змістовного доопрацювання положень проєкту Закону щодо вжитого понятійного апарату, визначення предмету правового регулювання, назви тощо. Положення проєкту Закону зумовлюють юридичну невизначеність щодо змісту відповідних правовідносин, що неодмінно спричинятиме суперечливу практику правозастосування під час реалізації відповідних норм.

Конституційний Суд України, зокрема, у своєму Рішенні від 23 січня 2020 року № 1-р зазначив, що юридичну визначеність необхідно розуміти через такі її складові: чіткість, зрозумілість, однозначність норм права; право особи у своїх діях розраховувати на розумну та передбачувану стабільність існуючого законодавства та можливість передбачати наслідки застосування норм права (легітимні очікування). Таким чином, юридична визначеність передбачає, що законодавець повинен прагнути чіткості та зрозумілості у викладенні норм права (абзаци п'ятий, шостий підпункту 3.2 пункту 3 мотивувальної частини Рішення).

У свою чергу до проєкту Закону висловлюємо такі зауваження:

1. Проєктом Закону пропонується передбачити, що декларування місця проживання/перебування особи, реєстрація місця проживання особи або їх відсутність не можуть бути умовою реалізації прав і свобод, передбачених Конституцією, законами чи міжнародними договорами України, або підставою для їх обмеження (частина четверта статті 1 розділу I).

Водночас, метою декларування (реєстрації) місця проживання (перебування) особи пропонується визначити, зокрема, створення умов для реалізації окремих прав особи, зокрема виборчих прав, отримання окремих соціальних, публічних, адміністративних послуг, у випадках передбачених законодавством (пункт 1 частини першої статті 3 розділу II).

Проєкт Закону потребує доопрацювання з метою взаємоузгодженості його положень.

2. Пунктом 4 частини першої статті 2 розділу I проєкту Закону передбачається, що житло, призначене для короткострокового проживання – це житло, проживання в якому не пов'язане з набуттям особою прав та обов'язків члена територіальної громади (наявність спільних інтересів місцевого значення, соціальна взаємодія членів громади в процесі забезпечення цих інтересів, психологічна самоідентифікація кожного члена з громадою, спільна комунальна власність, сплачування комунальних податків) (готелі, кемпінги, табори, мотелі тощо).

Проте Податковий кодекс України (далі – Кодекс) регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час адміністрування податків, а також відповідальність за порушення податкового законодавства (абзац перший пункту 1.1 статті 1 Кодексу).

Кодексом не передбачено сплату комунальних податків.

Відповідно до пункту 7.3 статті 7 Кодексу будь-які питання щодо оподаткування регулюються цим Кодексом і не можуть встановлюватися або змінюватися іншими законами України, крім законів, що містять виключно положення щодо внесення змін до цього Кодексу та/або положення, які встановлюють відповідальність за порушення норм податкового законодавства.

3. Проєктом Закону пропонується у статтях 5, 6 передбачити, що місце проживання осіб, які проживають у житлі комунальної власності, що підлягає приватизації, а також місце проживання особи у службовому житлі – реєструється.

Реєстрація місця проживання особи у житлі комунальної власності, що підлягає приватизації, а також у службовому житлі, підтверджує право на проживання особи в цьому житлі.

У зв'язку з викладеним зауважуємо, що відповідно до положень Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» житловий фонд місцевих рад та житловий фонд, який знаходиться у повному господарському віданні чи оперативному управлінні державних підприємств, організацій, установ, є державним житловим фондом.

Тобто, пропонована проєктом Закону редакція статей 5, 6 не враховує, що відповідно до вказаного Закону здійснюється передача житлових приміщень з державної та комунальної власності в приватну власність громадян, які проживали у таких приміщеннях на умовах найму.

4. Проєктом Закону у статті 7 пропонується передбачити, що батьки, (усиновлювачі), опікуни, піклувальники або інші законні представники (далі – законні представники) зобов'язані зареєструвати або задекларувати місце проживання (перебування) новонародженої дитини протягом трьох місяців з дня державної реєстрації її народження.

Водночас, оскільки йдеться про реєстрацію або декларування місця проживання саме новонародженої дитини, зауважуємо, що відповідно до

статті 243 Сімейного кодексу України (далі – СК) опіка встановлюється над дитиною, яка не досягла чотирнадцяти років, а піклування – над дитиною у віці від чотирнадцяти до вісімнадцяти років.

5. Частина шоста статті 7 розділу II проєкту Закону потребує доопрацювання, зокрема, в частині слів «у тому числі» з урахуванням положень частини першої статті 9 Закону України «Про адміністративні послуги», якою передбачено, що адміністративні послуги надаються суб'єктами надання адміністративних послуг безпосередньо або через центри надання адміністративних послуг. Адміністративні послуги в електронній формі надаються з використанням Єдиного державного вебпорталу електронних послуг, у тому числі через інтегровані з ним інформаційні системи державних органів та органів місцевого самоврядування. Порядок та вимоги інтеграції інформаційних систем державних органів та органів місцевого самоврядування з Єдиним державним вебпорталом електронних послуг затверджуються центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері надання адміністративних послуг.

6. Частиною шостою статті 9 проєкту Закону передбачається, що декларування місця проживання (перебування) особи за декларацією законного представника здійснюється за згодою інших законних представників. У разі подання декларації в електронній формі, згода іншого законного представника/представників підтверджується їх кваліфікованими електронними підписами або засвідчується кваліфікованим електронним підписом нотаріуса.

У разі, якщо місце проживання законних представників зареєстроване/задеклароване за однією адресою, згода іншого законного представника не надається.

Проєкт Закону в частині формулювання «підтверджується їх кваліфікованими електронними підписами» не враховує термінологію Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг», згідно зі статтею 6 якого для ідентифікації автора електронного документа може використовуватися електронний підпис. Накладанням електронного підпису завершується створення електронного документа.

Подібне за змістом зауваження стосується частини другої статті 16 проєкту Закону, згідно з якою під час подання декларації про місце проживання у гуртожитку навчального закладу в електронній формі, згода уповноваженої особи навчального закладу засвідчується кваліфікованим електронним підписом уповноваженої особи з управління (утримання) такого гуртожитку.

Крім того, варто зазначити, що порядок правового регулювання діяльності нотаріату в Україні встановлено Законом України «Про нотаріат».

Відповідно до положень вказаного Закону засвідчення справжності підпису на документах, крім тих, які відповідно до закону або за вимогою сторін підлягають нотаріальному посвідченню, покладено на нотаріусів, консульські установи України, уповноважених посадових осіб органів місцевого самоврядування та начальників установ виконання покарань (статті 34, 37, 38, 401, 78 Закону).

У разі вчинення зазначеної нотаріальної дії нотаріусом тексти заяв, на яких засвідчується справжність підпису, викладаються на спеціальних бланках нотаріальних документів (частина третя статті 34 Закону України «Про нотаріат»).

Крім цього, будь-які нотаріальні дії на сьогодні вчиняються лише у паперовому вигляді.

7. Частиною сьомою статті 9 проєкту Закону передбачається, що за бажанням батьків чи одного з них документи або інформація, передбачені статтею 10 цього Закону, для декларування місця проживання новонародженої дитини, можуть бути подані органам державної реєстрації актів цивільного стану під час проведення державної реєстрації народження дитини. Органи державної реєстрації актів цивільного стану в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, направляють зазначені документи (інформацію) органам реєстрації для внесення інформації до реєстру територіальної громади про задеклароване місце проживання новонародженої дитини.

Водночас підпунктом 9 пункту 8 Розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону пропонується статтю 11 Закону України «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» після частини четвертої доповнити новою частиною, визначивши, що допомога батькам при народженні дитини призначається без подання документів, передбачених частинами першою та другою цієї статті, якщо відомості, необхідні для її призначення, надійшли з Державного реєстру актів цивільного стану громадян (далі - Реєстр) під час державної реєстрації народження дитини у порядку міжвідомчої електронної взаємодії.

При цьому підпунктом 16 пункту 8 статтю 11 Розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону статтю 11 Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» (далі – Закон про реєстрацію) після частини четвертої пропонується доповнити новими частинами п'ятою та шостою, згідно з якими Державний реєстр актів цивільного стану громадян у випадках, визначених цим Законом, здійснює міжвідомчу електронну взаємодію з інформаційно-телекомунікаційними системами державних органів, а для цілей декларування/реєстрації місця проживання новонародженої дитини під час державної реєстрації її народження - також з інформаційно-телекомунікаційними системами органів місцевого самоврядування. Міжвідомча електронна взаємодія здійснюється інформаційно-телекомунікаційними засобами відповідно до Закону України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах».

У зв'язку з цим зазначаємо, що наразі Законом про реєстрацію не передбачено проведення державної реєстрації народження за заявою, поданою в електронній формі (статтею 13 Закону визначено, що державна реєстрація народження проводиться за письмовою або усною заявою батьків чи одного з них), та подання відомостей з Реєстру, необхідних для призначення допомоги батькам при народженні дитини.

Крім того, постановою Кабінету Міністрів України від 08 вересня 2016 року № 606 «Деякі питання електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів» затверджено Положення про електронну взаємодію державних електронних інформаційних ресурсів, яке визначає загальні засади здійснення обміну електронними даними, крім інформації, що становить державну таємницю, між суб'єктами владних повноважень з державних електронних інформаційних ресурсів під час надання адміністративних послуг та здійснення інших повноважень відповідно до покладених на них завдань. До Переліку пріоритетних державних електронних інформаційних ресурсів для запровадження електронної взаємодії, затвердженого цією постановою входить Державний реєстр актів цивільного стану громадян, взаємодія якого з інформаційно-телекомунікаційними системами органів місцевого самоврядування законодавством не передбачена.

На сьогодні на період до 2022 року в рамках експериментального проєкту щодо створення сприятливих умов для реалізації прав дитини постановою Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 року № 691 «Про реалізацію експериментального проєкту щодо створення сприятливих умов для реалізації прав дитини» запроваджено надання комплексної послуги «eМалятко».

До зазначеної послуги згідно з умовами експериментального проєкту увійшов комплекс послуг, зокрема, реєстрація місця її проживання, призначення державної допомоги при народженні дитини тощо, які надаються як державними органами, так і органами місцевого самоврядування, під час державної реєстрації народження.

Комплексна послуга «eМалятко» надається за однією заявою про державну реєстрацію народження, що формується за допомогою програмних засобів Єдиного державного вебпорталу електронних послуг «Портал Дія».

При цьому надання комплексу послуг забезпечено шляхом взаємодії зазначеного порталу з Реєстром та взаємодії Реєстру з інформаційно-телекомунікаційним системами органів державної влади, зокрема МВС та Мінсоцполітики, що забезпечують надання відповідних послуг.

З огляду на зазначене, положення частини сьомої статті 9, підпункту 9 пункту 8 Розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону у разі його прийняття діятимуть до моменту завершення реалізації експериментального проєкту, тобто до кінця 2022 року.

Можливість у подальшому реалізації запропонованих проєктом Закону положень потребуватиме внесення змін до засад проведення державної реєстрації народження, визначених Законом про реєстрацію, шляхом запровадження можливості подання заяви про державну реєстрацію народження в електронній формі, а також можливості внесення до заяви про державну реєстрацію народження дитини відомостей для надання інших послуг, таких як декларування або реєстрації місця проживання новонародженої дитини, призначення допомоги при народженні дитини тощо.

8. Частинами дев'ятою, десятою статті 9 проєкту Закону передбачається, що особа, яка отримала довідку про звернення за захистом в Україні декларує

місце перебування. Декларування місця перебування такими особами здійснюється на визначений цим Законом строк на підставі документів, визначених цією статтею (крім квитанції про сплату адміністративного збору). Особа, щодо якої прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, декларує місце проживання.

У зв'язку з цим вважаємо за необхідне зазначити, що згідно з пунктом 3 частини першої статті 1 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» довідка про звернення за захистом в Україні - документ, що засвідчує законність перебування особи на території України на період, що розпочинається з моменту звернення особи з відповідною заявою про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, і є дійсною для реалізації прав і виконання обов'язків, передбачених цим Законом та іншими законами України, до остаточного визначення статусу такої особи чи залишення нею території України.

У разі прийняття рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, продовжує строк дії довідки про звернення за захистом в Україні.

Порядок розгляду заяви після прийняття рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, передбачає, що після вивчення документів, перевірки фактів, повідомлених особою, яка подала заяву про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту, готує письмовий висновок щодо визнання або відмови у визнанні біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту.

Під час видачі посвідчення біженця чи посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, довідка про звернення за захистом в Україні вилучається (частина п'ята статті 8, частина одинадцята статті 9, частина восьма статті 10 Закону України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту»).

При цьому відповідно до частини першої статті 15 згаданого Закону особа, яку визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, має рівні з громадянами України права на, зокрема, пересування, вільний вибір місця проживання.

Таким чином, прийняття рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, не означає набуття особою статусу біженця чи особи, яка потребує додаткового захисту, відтак не дає право на проживання.

Крім того, до змісту частини дев'ятої статті 9 проекту Закону зазначаємо, що вказана стаття не містить переліку документів, на підставі яких

здійснюється декларування місця перебування та на які є у цьому положенні посилання.

9. Абзацом восьмим пункту 1 частини першої статті 10 проекту Закону пропонується визначити, що для декларування місця проживання (перебування) подається, зокрема, декларація про місце проживання, яка зокрема містить інформацію про реквізити відповідного паспортного документа особи, довідки про звернення за захистом в Україні (вид документа, серія та/або номер, дата та орган видачі), а для дитини віком до 14 років – серія, номер, дата та орган видачі свідоцтва про народження або документа, що підтверджує факт народження, виданого компетентним органом іноземної держави.

Перш за все слід звернути увагу, що документ, який підтверджує факт народження, і свідоцтво про народження мають різне правове значення, оскільки свідоцтво видається на посвідчення зареєстрованого факту народження, тоді як документ, який підтверджує факт народження (медичний документ, відповідне рішення суду), є підставою для проведення такої реєстрації.

При цьому документи, які видані уповноваженими органами іноземних держав у встановленій формі, визнаються дійсними в Україні в разі їх легалізації, якщо інше не передбачено законом або міжнародним договором України (стаття 13 Закону України «Про міжнародне приватне право»).

З огляду на викладене, пропонуємо в абзаці восьмому пункту 1 частини першої статті 10 проекту Закону слова «документа, що підтверджує факт народження, виданого компетентним органом іноземної держави» замінити словами «документа про реєстрацію народження, виданого компетентним органом іноземної держави і легалізованого в установленому порядку, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України».

Аналогічні за змістом зауваження стосуються пункту 8 (документи про народження), пункту 10 (документи про смерть) частини першої статті 27 проекту Закону.

10. В абзаці дванадцятому пункту 1 частини першої статті 10 проекту Закону пропонується передбачити, що для декларування місця проживання (перебування), зокрема, подається декларація про місце проживання, яка, зокрема, містить інформацію про окремий номер запису в Єдиному державному реєстрі призовників, військовозобов'язаних та резервістів (за наявності) або відомості, зазначені у військово-обліковому документі (посвідченні про приписку до призовної дільниці (для призовників), військового квитку або тимчасовому посвідченні (для військовозобов'язаних та резервістів), перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України (крім випадків перебування особи на спеціальному обліку).

Щодо зазначеного слід звернути увагу, що запропоноване положення потребує перегляду та відповідного доопрацювання з метою дотримання принципу юридичної визначеності, оскільки із запропонованої редакції не вбачається логічного та причинно-наслідкового зв'язку в частині застосування слів «(крім випадків перебування особи на спеціальному обліку)».

При цьому слід враховувати, що згідно з частиною четвертою статті 33, частини другої статті 35 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» (далі – Закон) військовий облік військовозобов'язаних та резервістів за призначенням поділяється на загальний і спеціальний.

На спеціальному військовому обліку перебувають військовозобов'язані, заброньовані за центральними та місцевими органами виконавчої влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями на період мобілізації та на воєнний час.

Таким чином, у Законі застосовується термін «спеціальний військовий облік», а отже абзац дванадцятий пункту 1 частини першої статті 10 проєкту Закону потребує відповідного доопрацювання в частині застосування слів «спеціальному обліку».

Аналогічне зауваження стосується пункту 21 частини першої статті 27 проєкту Закону.

11. Проєктом Закону у статті 10 пропонується передбачити, що для декларування місця проживання (перебування), зокрема подаються документи, що підтверджують право на проживання в житлі, адреса якого декларується для проживання (інформація про житло (документи), що підтверджують право власності на житло, рішення суду, яке набрало законної сили, про надання особі права на вселення до житла, визнання за особою права користування житлом, приміщеннями, договір оренди або інші документи). У разі відсутності зазначених документів, декларування місця проживання особи здійснюється за згодою власника (співвласників), уповноважених осіб житла (інших житлових приміщень).

У зв'язку з викладеним зауважуємо, що зі змісту пропонованого не вбачається, яких саме суб'єктів правовідносин слід вважати уповноваженими особами житла за вказаних умов, що може призвести до виникнення труднощів при застосуванні норми на практиці.

Подібне зауваження стосується також інших положень проєкту Закону, в яких йдеться про уповноважених осіб житла.

12. Проєкт Закону в частині використання слів «прізвище, ім'я, по батькові особи (за наявності)», «прізвище, ім'я та по батькові (за наявності)», «за попереднім прізвищем, іменем, по батькові» не узгоджується з нормами Цивільного кодексу України (далі – ЦК) з огляду на таке.

Відповідно до частини першої статті 28 ЦК фізична особа набуває прав та обов'язків і здійснює їх під своїм ім'ям.

Ім'я фізичної особи, яка є громадянином України, складається із прізвища, власного імені та по батькові, якщо інше не впливає із закону або звичаю національної меншини, до якої вона належить.

Водночас згідно зі статтею 12 Закону України «Про національні меншини в Україні» громадяни, в національній традиції яких немає звичаю зафіксувати «по батькові», мають право записувати в паспорті лише ім'я та прізвище, а у свідоцтві про народження – ім'я батька і матері.

Тобто, ім'я фізичної особи, будучи особистим немайновим правом, яке дає можливість набувати прав та створювати обов'язки, а також здійснювати ці права та виконувати обов'язки, в окремих випадках може не містити такої складової як по батькові.

13. Проект Закону в частині використання слів «за допомогою засобів телефонного, поштового або електронного зв'язків» не враховує термінологію Закону України «Про телекомунікації» з огляду на таке.

Закон України «Про телекомунікації» використовує поняття «телекомунікації (електрозов'язок)», «рухомий (мобільний) зв'язок» та надає визначення терміну «технічні засоби телекомунікацій», згідно з яким це обладнання, станційні та лінійні споруди, призначені для утворення телекомунікаційних мереж (абзац п'ятдесят сьомий частини першої статті 1 зазначеного Закону).

Разом з тим Закон України «Про телекомунікації» використовує поняття «послуги фіксованого телефонного зв'язку в межах зони нумерації (місцевий телефонний зв'язок)».

Водночас варто враховувати, що Закон України «Про поштовий зв'язок» встановлює, що засоби поштового зв'язку – це поштові пристрої та обладнання, транспортні засоби поштового зв'язку, поштові марки, марковані конверти та картки, а також будівлі (приміщення в будівлях), що використовуються для надання послуг поштового зв'язку (абзац восьмий частини першої статті 1 зазначеного Закону).

14. Статтею 13 проекту Закону передбачається встановити, що «орган реєстрації під час отримання декларації про місце проживання (перебування) особи відмовляє такій особі у внесенні до реєстру територіальної громади інформації про задеклароване її місце проживання (перебування), у разі:

1) наявності у Державному реєстрі прав на нерухоме майно обтяжень щодо житла, яке особа декларує як місце проживання, а саме заборони на користування або проживання у житлі, за адресою якого декларується місце проживання;

2) відомості Державного реєстру прав на нерухоме майно не співпадають з відомостями у поданих особою документах або поданою інформацією».

У вказаній редакції проекту Закону застосовується назва «Державний реєстр прав на нерухоме майно».

Разом з тим, відносини, що виникають у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень, регулює Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (далі – Закон).

Згідно з положеннями вказаного Закону зазначений Реєстр має назву «Державний реєстр речових прав на нерухоме майно».

Так, відповідно до статті 2 Закону Державний реєстр речових прав на нерухоме майно (далі – Державний реєстр прав) – це єдина державна інформаційна система, що забезпечує обробку, збереження та надання відомостей про зареєстровані речові права на нерухоме майно та їх обтяження.

Враховуючи наведене, з метою дотримання одного із основних принципів нормопроектувальної техніки - «точності та уніфікованості термінології», проєкт Закону слід доопрацювати, вказавши назву Державного реєстру речових прав на нерухоме майно у відповідності із термінологією Закону.

Аналогічне зауваження щодо назви вказаного Реєстру висловлюємо до положень статті 21 проєкту Закону.

15. Статтею 18 проєкту Закону пропонується врегулювати питання скасування відомостей про задеклароване місце проживання (перебування) особи в разі їх проведення з порушенням вимог законодавства або у разі його проведення на підставі підроблених, недійсних або анульованих документів.

При цьому, згідно з частиною третьою цієї статті проєкту Закону, зокрема, передбачено, що у разі анулювання або визнання невідповідним центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної реєстрації актів цивільного стану, свідоцтва про народження або свідоцтва про смерть особи, встановлення факту підробки такого документа органу реєстрації надсилається відповідне повідомлення про необхідність скасування відомостей про задеклароване місце проживання (перебування), якщо декларування було здійснене на підставі такого документа.

Згідно із Законом про реєстрацію Міністерство юстиції, що є головним органом виконавчої влади, яке забезпечує формування та реалізує державну правову політику з питань державної реєстрації, входить до системи органів державної реєстрації актів цивільного стану.

Проте Міністерство юстиції не наділене Законом про реєстрацію повноваженнями визнавати невідповідними свідоцтва про народження або свідоцтва про смерть особи, встановлювати факти підробки таких документів.

При цьому відділи державної реєстрації актів цивільного стану відповідно до покладених на них Законом про реєстрацію повноважень проводять державну реєстрацію актів цивільного стану та видають відповідні свідоцтва, вносять зміни до актових записів цивільного стану, поновлюють та анулюють їх; здійснюють відповідно до законодавства інші повноваження (частина перша статті 6 Закону).

Так, статтею 24 Закону про реєстрацію передбачено, що анулювання актового запису цивільного стану проводиться відділом державної реєстрації актів цивільного стану за місцем його зберігання на підставі рішення суду або висновку відповідного органу державної реєстрації актів цивільного стану у випадках, передбачених законом.

Одночасно із прийняттям рішення щодо анулювання актового запису цивільного стану відповідний орган, на підставі рішення або висновку якого проводиться анулювання актового запису цивільного стану, приймає рішення щодо вилучення і повернення анульованого свідоцтва відповідному органу державної реєстрації актів цивільного стану. У разі неповернення анульованого свідоцтва інформація про його анулювання оприлюднюється на офіційному вебсайті центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері державної реєстрації актів цивільного стану.

Водночас звертаємо увагу, що згідно із законодавством у сфері державної реєстрації актів цивільного стану анулюванню та подальшому знищенню підлягають свідоцтва, подані заявниками для внесення змін до актових записів цивільного стану, що не тягне за собою анулювання актового запису цивільного стану, на підставі якого таке свідоцтво було видане.

З огляду на вищенаведене, вважаємо за необхідне у частині третій статті 18 проєкту Закону виключити слова «анулювання або визнання невідповідним центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державної реєстрації актів цивільного стану свідоцтва про народження або свідоцтва про смерть особи».

16. Згідно з пунктом 1 частини першої статті 28 проєкту Закону орган реєстрації виключає з реєстру територіальної громади інформацію про зареєстроване (знімає з реєстрації місце проживання) або задеклароване місце проживання (перебування) особи, серед іншого, на підставі повідомлення територіального органу або підрозділу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері реєстрації фізичних осіб, про реєстрацію смерті особи, сформованого на підставі повідомлення, що надійшло з органу державної реєстрації актів цивільного стану.

На сьогодні згідно з вимогами законодавства паспорт громадянина України померлого орган державної реєстрації актів цивільного стану, який реєструє смерть, вилучає для подальшого його направлення до територіального підрозділу Державної міграційної служби України (Порядок оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 302 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2016 року № 745), Правила державної реєстрації актів цивільного стану в Україні, затвердженими наказом Міністерства юстиції України 18 жовтня 2000 року № 52/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України 24 грудня 2010 року за № 3307/5).

При цьому з метою забезпечення належного документального супроводження паспортів громадян України померлих при їх направленні до територіального підрозділу Державної міграційної служби України органи державної реєстрації актів цивільного стану складають список паспортів громадян України, зданих або не зданих у зв'язку з державною реєстрацією смерті, за формою, передбаченою додатком до цих Правил, до якого додаються зазначені паспорти, та передають його щомісяця, але не пізніше 10 числа місяця, що настає за звітним, до територіального підрозділу ДМС за місцезнаходженням відділу державної реєстрації актів цивільного стану.

Таким чином, зазначений список не є повідомленням про смерть фізичних осіб.

При цьому звертаємо увагу, що внесення відомостей про народження фізичної особи та її походження, шлюб, розірвання шлюбу, зміну імені, смерть здійснюється відділами державної реєстрації актів цивільного стану територіальних органів Міністерства юстиції шляхом складання актового

запису цивільного стану в електронному вигляді у Державному реєстрі актів цивільного стану громадян (частини перші статті 12 Закону про реєстрацію).

До таких актових записів цивільного стану, у тому числі смерті, вносяться лише ті відомості, що документально підтверджуються при державній реєстрації актів цивільного стану (частина четверта 4 статті 9 Закону про реєстрацію).

Реєстр, що є державною електронною інформаційною системою, містить відомості про акти цивільного стану, зміни, що вносяться до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання тощо.

З метою оптимізації роботи органів державної реєстрації актів цивільного стану, з одного боку, так і територіальних органів Державної міграційної служби України, з іншого, а також впровадження електронної взаємодії між відповідними інформаційними системами Міністерства юстиції та Державної міграційної служби пропонуємо у пункті 1 частини першої статті 28 проєкту Закону слова «реєстрацію смерті особи, сформованого на підставі повідомлення, що надійшло з органу державної реєстрації актів цивільного стану» виключити, передбачивши отримання відомостей про державну реєстрацію смерті з Державного реєстру актів цивільного стану громадян.

17. Підпунктом 2 пункту 8 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону передбачається статтю 71 Цивільного кодексу України доповнити частиною третьою такого змісту:

«3. У разі встановлення опіки чи піклування над особою орган опіки та піклування надсилає до органу, що здійснює державну реєстрацію прав на нерухоме майно, повідомлення про нерухоме майно, право власності чи право користування яким відповідно до закону чи договору має така особа. Таке повідомлення надсилається до органу, що здійснює державну реєстрацію прав на нерухоме майно, за місцем знаходження такого нерухомого майна».

Крім того підпунктом 13 пункту 8 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» проєкту Закону планується внести зміни також до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», а саме частину третю статті 10 доповнити пунктом 9², відповідно до положень якого «державний реєстратор за повідомленням органу опіки і піклування вносить до Державного реєстру прав інформацію про неможливість відчуження без дозволу органу опіки та піклування нерухомого майна, право власності або право користування яким відповідно до закону чи договору має особа (в тому числі дитина), над якою встановлено опіку чи піклування».

Також проєктом Закону передбачається доповнити частину третю статті 13 цього ж Закону положеннями, відповідно до яких розділ Державного реєстру прав складається з чотирьох частин, які містять відомості про, зокрема: «обтяження речових прав на нерухоме майно та суб'єкта (суб'єктів) цих обтяжень, у тому числі інформацію про неможливість відчуження без дозволу органу опіки та піклування нерухомого майна, право власності або право користування яким відповідно до закону чи договору має особа (в тому числі дитина), над якою встановлено опіку чи піклування.».

Висловлюємо заперечення щодо внесення вказаних змін як до Цивільного кодексу України, так і до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» з огляду на таке.

В першу чергу у частині запропонованих проектом Закону змін слід звернути увагу на саму суть державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, а також тих речових прав та обтяжень, які підлягають реєстрації у Державному реєстрі прав.

Так, відповідно до статті 2 зазначеного Закону державна реєстрація прав – це офіційне визнання і підтвердження державою фактів набуття, зміни або припинення речових прав на нерухоме майно, обтяжень таких прав шляхом внесення відповідних відомостей до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно.

Відповідно до статті 4 Закону державній реєстрації прав підлягають:

- 1) право власності та право довірчої власності як спосіб забезпечення виконання зобов'язання на нерухоме майно, об'єкт незавершеного будівництва;
- 2) речові права на нерухоме майно, похідні від права власності;
- 3) обтяження речових прав на нерухоме майно, об'єкт незавершеного будівництва.

При цьому проектом Закону передбачається до обтяжень речових прав на нерухоме майно додати «інформацію про неможливість відчуження без дозволу органу опіки та піклування нерухомого майна, право власності або право користування яким відповідно до закону чи договору має особа (в тому числі дитина), над якою встановлено опіку чи піклування».

Зазначене положення щодо внесення до Державного реєстру прав «інформації про неможливість відчуження» суперечить положенням Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» та основним засадам державної реєстрації прав, оскільки по своїй суті така інформація є загальним правилом і повинна ґрунтуватись на нормах, зокрема, Цивільного кодексу України.

Крім того, однією із підстав для проведення державної реєстрації прав є договір, укладений відповідно до законодавства.

Тобто, для прикладу: на момент звернення за проведенням державної реєстрації прав у відповідного заявника наявним буде укладений договір.

При цьому відповідно до положень статті 224 згаданого Кодексу правочин, вчинений без дозволу органу опіки та піклування (стаття 71 цього Кодексу), є нікчемним.

На вимогу заінтересованої особи такий правочин може бути визнаний судом дійсним, якщо буде встановлено, що він відповідає інтересам фізичної особи, над якою встановлено опіку або піклування.

Стаття 71 Цивільного кодексу України визначає правочини, які вчиняються з дозволу органу опіки та піклування.

Опікун не має права без дозволу органу опіки та піклування:

- 1) відмовитися від майнових прав підопічного;
- 2) видавати письмові зобов'язання від імені підопічного;

3) укласти договори, які підлягають нотаріальному посвідченню та (або) державній реєстрації, в тому числі договори щодо поділу або обміну житлового будинку, квартири;

4) укласти договори щодо іншого цінного майна.

Піклувальник має право дати згоду на вчинення правочинів, передбачених частиною першою цієї статті, лише з дозволу органу опіки та піклування.

З наведеного вбачається, що питання захисту прав осіб, над якими встановлено опіку (піклування), а саме запровадження нових дієвих механізмів такого захисту, доцільно врегульовувати на рівні положень Цивільного кодексу України та Сімейного кодексу України, а не шляхом внесення змін до Закону.

Крім того, норми проекту Закону щодо внесення змін до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» суперечать принципу юридичної визначеності, оскільки державний реєстратор прав відповідно до 19 Конституції України має діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Так, з аналізу вказаної проектом Закону норми вбачається, що «державний реєстратор прав за повідомленням органу опіки і піклування вносить до Державного реєстру прав вказану інформацію». Зазначене, окрім вказаного вище, суперечить «заявницькому принципу», який відноситься до основних принципів проведення державної реєстрації прав.

Так, відповідно до положень статті 3 згаданого Закону державна реєстрація прав проводиться за заявами у сфері державної реєстрації прав.

Підсумовуючи вказане, вважаємо запропоновані проектом Закону зміни до Цивільного Кодексу України та до Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» недоцільними.

18. Підпунктом 10 пункту 8 розділу XII «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону пропонується частину третю статті 17 Закону України «Про охорону дитинства» викласти в такій редакції:

«Батьки або інші особи, які їх замінюють, не мають права без дозволу органу опіки та піклування вчиняти правочини щодо нерухомого майна, право власності на яке належить дитині, а у випадках передбачених законом також щодо нерухомого майна, право користування яким належить дитині, відмовлятися від належних дитині майнових прав, зобов'язуватися від імені дитини порукою чи видавати письмові зобов'язання.».

Запропонована зміна не узгоджується з положеннями Цивільного Кодексу України з огляду на таке.

Відповідно до частини другої статті 32 цього Кодексу неповнолітня особа вчиняє інші правочини за згодою батьків (усиновлювачів) або піклувальників.

На вчинення неповнолітньою особою правочину щодо транспортних засобів або нерухомого майна повинна бути письмова нотаріально посвідчена згода батьків (усиновлювачів) або піклувальника і дозвіл органу опіки та піклування.

У свою чергу, згідно з чинною редакцією частини третьої статті 17 Закону України «Про охорону дитинства» батьки або особи, які їх замінюють, не мають

права без дозволу органів опіки і піклування, наданого відповідно до закону, укладати договори, які підлягають нотаріальному посвідченню та/або державній реєстрації, відмовлятися від належних дитині майнових прав, здійснювати поділ, обмін, відчуження житла, зобов'язуватися від імені дитини порукою, видавати письмові зобов'язання.

19. У підпункті «а» підпункту 4 пункту 8 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону пропонується доповнити частину третю статті 37 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» новим абзацом, передбачивши, що у випадку декларування або реєстрації місця проживання особи за декларацією (заявою), поданою у електронній формі, взяття на військовий облік, зняття з військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів здійснюється відповідними районними (міськими) територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки на підставі відомостей про призовника/військовозобов'язаного/резервіста в електронній формі, надісланих органами реєстрації через єдину інформаційну систему МВС до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів.

Також, у підпункті «б» підпункту 4 пункту 8 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону пропонується частину другу статті 38 цього ж Закону доповнити словами «(окрім випадків декларування або реєстрації місця проживання особи за декларацією (заявою), поданою у електронній формі)».

При цьому частиною другою статті 38 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» передбачається, що органи реєстрації місця проживання чи перебування осіб (крім випадків, передбачених Кабінетом Міністрів України) зобов'язані здійснювати реєстрацію за місцем проживання або перебування чи зняття з реєстрації призовників, військовозобов'язаних та резервістів лише в разі наявності в їхніх військово-облікових документах позначок відповідних районних (міських) територіальних центрів комплектування та соціальної підтримки, Центрального управління або регіональних органів Служби безпеки України, відповідного підрозділу Служби зовнішньої розвідки України відповідно про зняття з військового обліку або про перебування на військовому обліку за місцем проживання.

Крім того, слід враховувати, що згідно з частинами першою-третьою статті 34 згаданого Закону персонально-якісний облік призовників, військовозобов'язаних та резервістів передбачає облік відомостей (персональних та службових даних) стосовно призовників, військовозобов'язаних та резервістів, які узагальнюються в облікових документах та вносяться до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів. Ведення персонально-якісного обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів покладається на відповідні районні (міські) територіальні центри комплектування та соціальної підтримки.

Персонально-якісний облік військовозобов'язаних та резервістів Служби безпеки України покладається на Центральне управління або регіональні органи Служби безпеки України.

Ведення персонально-якісного обліку військовозобов'язаних та резервістів Служби зовнішньої розвідки України покладається на відповідні підрозділи Служби зовнішньої розвідки України.

Водночас у проекті Закону відсутні норми, які передбачали б регулювання випадків декларування або реєстрації місця проживання особи за декларацією (заявою), поданою у електронній формі, пов'язаних із веденням військового обліку Центральним управлінням або регіональними органами Служби безпеки України та відповідними підрозділами Служби зовнішньої розвідки України.

З урахуванням зазначеного проект Закону потребує відповідного доопрацювання.

20. Підпунктом 3 пункту 8 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону пропонується статтю 80 Закону України «Про пенсійне забезпечення» викласти у новій редакції і передбачити, що заява про призначення пенсії подається до одного з органів, зазначених у статті 81 цього Закону, за місцем звернення і незалежно від місця роботи чи місця проживання заявника.

Водночас до запропонованого слід зауважити таке.

Принципи, засади і механізми функціонування системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, призначення, перерахунку і виплати пенсій визначає Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Відповідно до абзаців першого та другого пункту 16 розділу XV «Прикінцеві положення» згаданого Закону до приведення законодавства України у відповідність із цим Законом закони України та інші нормативно-правові акти застосовуються в частині, що не суперечить цьому Закону.

Положення Закону України «Про пенсійне забезпечення» застосовуються в частині визначення права на пенсію за вислугу років для осіб, які на день набрання чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення пенсій» мають вислугу років та стаж, необхідні для призначення такої пенсії.

Враховуючи викладене, підпункт 3 пункту 8 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону потребує перегляду.

21. Пункт 8 розділу VII проекту Закону потребує доповнення з метою внесення відповідних змін також до Закону України «Про Державний реєстр виборців».

Так, відповідно до частини другої статті 8 згаданого Закону виборчою адресою виборця є адреса, за якою зареєстровано його місце проживання відповідно до Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні», якщо інше не передбачене цією статтею.

Водночас абзацом «г» підпункту 12 пункту 8 розділу VII проекту Закону пропонується із Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір

місця проживання в Україні» виключити норми щодо реєстрації та зняття з реєстрації місця проживання особи.

22. Підпунктом 12 пункту 8 розділу VII проекту Закону пропонується викласти в новій редакції статтю 5 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні».

При цьому пропонується назва цієї статті «Законні підстави перебування на території України іноземців та осіб без громадянства», хоча за змістом ця стаття стосується і громадян України.

Так, частинами другою, третьою цієї статті (у редакції проекту Закону) передбачається, що громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, мають право вільно та безперешкодно за своїм бажанням пересуватися територією України у будь-якому напрямку, у будь-який спосіб, у будь-який час за винятком обмежень, встановлених статтею 12 цього Закону.

Громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, мають право на вибір житла де вони бажають проживати, за винятком обмежень, встановлених статтею 13 цього Закону.».

Враховуючи викладене, положення вказаної статті потребують взаємоузгодження в частині кола суб'єктів.

Проект Закону також потребує редакційного доопрацювання, в тому числі термінологічного, зокрема:

1. В преамбулі проекту Закону поряд з терміном «реєстрація місця проживання фізичних осіб» вживається термін «реєстрація фізичних осіб», у зв'язку з чим є незрозумілим співвідношення цих термінів.

2. У пункті 1 частини першої статті 2 проекту Закону пропонується визначення терміну «адреса житла». Водночас проект Закону оперує терміном «адреса місця проживання», у зв'язку з чим також є незрозумілим співвідношення вказаних термінів для цілей цього Закону.

3. Пунктами 2, 13 частини першої статті 2 проекту Закону пропонується для цілей цього Закону визначення термінів: декларування місця проживання (перебування) – повідомлення особою органу реєстрації адреси свого місця проживання (перебування) з подальшим внесенням такої інформації до реєстру територіальної громади; реєстрація місця проживання – внесення до реєстру територіальної громади інформації про адресу житла, в якому особа проживає.

Із запропонованих формулювань незрозумілою є різниця між цими термінами. Розуміння відмінності цих термінів дає частина друга статті 5 проекту Закону (місце проживання осіб, які проживають у житлі комунальної власності, що підлягає приватизації, а також місце проживання особи у службовому житлі – реєструється).

Таким чином, вказані терміни потребують доопрацювання з метою дотримання принципу юридичної визначеності.

4. Окремі положення проекту Закону оперують конструкціями «мета реєстрації ...перебування особи» (стаття 3), «види житла, в якому місце... перебування може бути ... зареєстроване» (стаття 5), «загальний порядок ...реєстрації місця перебування» (стаття 7).

Однак, за концепцією проекту Закону місце перебування особи не реєструється, а лише декларується (частина дев'ята статті 9).

5. Стаття 10 проекту Закону визначає порядок декларування місця проживання (перебування) особи, у зв'язку з чим зазначаємо, що вказані питання є предметом регулювання також статті 9 проекту Закону.

6. Стаття 33 має назву «Оскарження рішень з питань свободи пересування, вільного вибору місця проживання, внесення інформації до реєстру територіальної громади про зареєстроване або задеклароване місце проживання (перебування) особи, зняте з реєстрації місце проживання особи, скасування рішень органів реєстрації, зміну інформації реєстру територіальної громади, дій чи бездіяльності органів державної влади, посадових і службових осіб», однак згідно зі запропонованими проектом Закону змінами питання свободи пересування, вільного вибору місця проживання є предметом регулювання Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання».

7. Стаття 35 проекту Закону в частині слів «Особа, винні у порушенні вимог цього Закону, несуть відповідальність згідно із законом» потребує доопрацювання з метою дотримання принципу юридичної визначеності, оскільки не зрозуміло, які суб'єкти і до якої відповідальності притягатимуться.

8. Відповідно до пункту 1 розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» проекту Закону цей Закон набирає чинності з 23 серпня 2021 року, крім частини четвертої статті 29 та частини восьмої статті 31, які набирають чинності з 01 січня 2022 року. У зв'язку з цим звертаємо увагу, що стаття 31 не містить восьмої частини.

9. Проект Закону в частині слів «навчального закладу» та «Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» в усіх відмінках не узгоджується з термінологією законодавства України про освіту та охорону здоров'я, якою вживаються терміни «заклад освіти» та «Основи законодавства України про охорону здоров'я»

2.6. Позиція **Міноборони** полягає у наступному.

«Пункт 4 частини першої статті 10 проекту Закону, пропонується викласти у такій редакції:

«документи, що підтверджують право на проживання в житлі, адреса якого декларується для проживання (інформація про житло (документи), що підтверджують право власності на житло, рішення суду, яке набрало законної сили, про надання особі права на вселення до житла, визнання за особою права користування житлом, приміщеннями, договір оренди, документи, що підтверджують проходження служби у військовій частині, адреса яких зазначається під час реєстрації або інші документи). У разі відсутності зазначених документів, декларування місця проживання особи здійснюється за

згодою власника (співвласників), уповноважених осіб житла (інших житлових приміщень).»

Зміни до абзацу п'ятого статті 3 Закону України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні» зазначені у проекті Закону пропонується викласти у такій редакції:

«місце проживання - житло з присвоєною в установленому порядку адресою, в якому особа проживає, а також спеціалізована соціальна установа, заклад соціального обслуговування та соціального захисту, стаціонарна соціально-медична установа та інші заклади соціальної підтримки (догляду), у яких особа отримує соціальні послуги, військові частини;».

Зміни до статті 37 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» зазначені у проекті Закону пропонується викласти у такій редакції:

«У випадку декларування або реєстрації місця проживання особи за декларацією (заявою), поданою у електронній формі, взяття на військовий облік, зняття з військового обліку призовників, військовозобов'язаних та резервістів здійснюється відповідними районними (міськими) територіальними центрами комплектування та соціальної підтримки, Центральним управлінням або регіональними органами Служби безпеки України, відповідного підрозділу Служби зовнішньої розвідки України на підставі відомостей про призовника/військовозобов'язаного/резервіста в електронній формі, надісланих органами реєстрації через єдину інформаційну систему МВС до Єдиного державного реєстру призовників, військовозобов'язаних та резервістів.»

Зміни до пункту 2 частини третьої статті 14 Закону України «Про Єдиний державний реєстр призовників, військовозобов'язаних та резервістів» зазначені у проекті Закону пропонується викласти у такій редакції:

«центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб, біженців та інших визначених законодавством категорій мігрантів, - відомості, зазначені у пунктах 6, 7, 9, 9-1, 14 і 21 частини першої статті 7 цього Закону.»

3. МВС підтримує прийняття проекту Закону України «Про реалізацію публічних електронних послуг з реєстрації та декларування місця проживання в Україні» у першому читанні та вважає, що деякі зауваження, висловлені заінтересованими центральними органами виконавчої влади можливо врахувати під час підготовки проекту Закону до другого читання.

Одночасно з цим, запропоновані Міноборони зміни щодо визначення військової частини як житла, не може бути підтримано з огляду на те, що проект Закону регулює відносини, пов'язані із реалізацією вільного вибору місця проживання.

Відповідно до частини першої статті 29 ЦК місце проживання фізичної особи є житло, у якому вона проживає постійно або тимчасово. У свою чергу житлом фізичної особи є житловий будинок, квартира, інше жиле приміщення,

призначені та придатні для постійного або тимчасового проживання в них (стаття 379 ЦК).

Указані норми ЦК кореспондуються із статтею 2 проєкту Закону, де житло – це житловий будинок, квартира, інше приміщення, яке знаходиться в постійному чи тимчасовому володінні, користуванні, розпорядженні особи та придатне для постійного проживання в ньому.

Одночасно з цим, у разі врахування зауважень Міноборони до проєкту Закону декларування/реєстрацію місця проживання військовослужбовців можна буде здійснювати, за адресою будь-якої військової частини, зокрема, навіть там, де відсутні об'єкти, призначені для проживання (наприклад – адреса одного з центральних органів виконавчої влади), що суперечитиме суті декларування/реєстрації місця проживання.

При цьому Міноборони не враховано, що із встановленням місця проживання фізичної особи ЦК пов'язує також настання значної кількості правових наслідків, у тому числі визнання особи безвісно відсутньою та оголошення її померлою, установа місця виконання зобов'язання, установа місця укладення договору, визначення підсудності щодо пред'явлення цивільних позовів тощо.

Варто наголосити, що на сьогодні, а також у контексті реформування системи реєстрації місця проживання, декларування/реєстрація місця проживання чи місця перебування особи або її відсутність не можуть бути умовою реалізації прав і свобод, передбачених Конституцією, законами чи міжнародними договорами України, або підставою для їх обмеження.
